

Зарубіжні авторські зібрання

Говард
Філіпс

Навкварт

Сни в оселі
Відьми

Харків
«Фоліо»
2019

ЗЕЛЕНИЙ ЛУГ
(У співавторстві з Вінфредом Джексон)

Передмова тлумачів

Обставини, за яких виявили подану нижче вельми незвичайну оповідку (або, швидше, безпосередній звіт про враження), мають такий винятковий характер, що нам видається необхідним викласти його якнайдетальніше. У середу ввечері (якщо бути точнішим, то десь о пів на дев'яту вечора), 27 серпня 1913 року, мешканці невеликого прибережного селища Потовонкет, що в американському штаті Мен, були налякані жахливо потужним громовим гуркотом, який супроводжував сліпучий спалах вогню. Ті з них, кому в той час довелося бути на березі, стали свідками падіння в океан розпеченої брили, що викинуло в небо велетенський стовп води та пари. У неділю троє місцевих рибалок — Джон Річмонд, Пітер Б. Карр і Саймон Кенфілд — зачепили сіті та витягли на берег неабиякий, вагою десь триста шістьдесят фунтів, шматок якоїсь металеві породи, яка, за словами пана Кенфілда, понад усе на світі нагадувала вугільний шлак. Селяни, котрі збіглися повітрішатися на дивовижу, одно-стайно зійшлися на думці, що це була та сама комета, яка чотири дні тому звалилася їм мало не на голову з неба. Доктор Річмонд М. Джонс, місцевий науковець, охоче підтвердив аеролітичне або метеоритне походження цієї брили. Маючи намір відіслати візрєць породи на експертизу до Бостона, доктор Джонс розколов метеорит і виявив у нього всередині вельми незвичайний на вигляд нотатник, на сторінках якого і містилася пропонована вашій увазі історія. Додамо, що цей записник досі перебуває у цього високоповажного вченого.

За своєю формою знахідка нічим не різнилася від пересічного нотатника обсягом у тридцять сторінок і розміром три на п'ять дюймів. Що ж стосується матеріалу, з якого вона була виготовлена, то він і досі залишається таємницею. Обкладинка записника зроблена з якоїсь темної щільної речовини, невідомої сучасній геології і яка не піддається жодним засобам механічного чи хімічного впливу. Те саме можна сказати і про її сторінки, додавши лише, що вони трохи світліші, ніж обкладинка, і, природно, набагато тонші. Ніхто з тих, кому довелося досліджувати загадковий нотатник, дотепер не може притомно пояснити, яким чином він переплетений. Ясно лише, що в палітурних роботах окремі сторінки намертво клеїли до корінця — у будь-якому разі відірвати їх від нього неможливо навіть за допомогою наймогутніших механізмів. Що ж до самого документа, то він написаний вишуканою давньогрецькою мовою! Факхівці-палеографи, котрі вивчали рукопис, заявили, що він писаний скорописом, характерним для другого століття до Р. Х. У самому тексті не передбачені якісь вказівки про точніший час його створення. З техніки письма також не вдалося витягти нічого гідного уваги — загалом вона нагадує сучасну грифельну дощечку та відповідне писало. У результаті неймовірних (і, на жаль, марних) зусиль, яких покійний професор Гарвардського університету Чемберз доклав до розгадки таємниці неземної речовини, текст на кількох останніх сторінках книги розплився до ступеня повної нечитабельності. Ця обставина виявилася тим прикрішою, що рукопис перед тим не встигли скопіювати. Хоч би там як, а вцілілий шматок манускрипту витлумачив на новогрецьку відомий палеограф Резерфорд і в такому вигляді вручив авторам цієї передмови.

Професор Массачусетського технологічного інституту Мейфілд, який досліджував взірці космічного прибудди, авторитетно підтвердив його метеоритну природу. Проти цієї думки різко виступив доктор фон Вінтерфельд із Гейдель-

берга (у 1918 році його інтернували як підозрілого представника ворожої нації). А от професор Колумбійського коледжу Бредлі не ризикнув зайняти якусь радикальну позицію у цій суперечці й заявив, що, зважаючи на наявність в ядрі болюда величезної кількості невідомих науці елементів, він би радив наразі утриматися від його класифікації.

Природа і зміст незвичайного записника, не кажучи вже про сам факт його присутності всередині метеорита, створюють таку складну й заплутану проблему, що так і не вдалося висунути жодного її більш-менш розумного пояснення. Збережений текст поданий тут настільки точно, наскільки це дозволяють можливості сучасної англійської мови. Залишається лише сподіватися, що котрийсь вдумливий читач знайде в ньому розгадку найбільшої таємниці, яку останнім часом пізнала наука.

Розповідь

Я перебував у повній самоті на досить вузькій смужці землі. По один бік від мене, там, де закінчувався прасований вітром килим зелені, виднілося море, на яскраво-блакитній і доволі неспокійній поверхні якого здіймалися сповнені солодкого дурману випари. Таким щільним і відчутним був цей серпанок, що я мимоволі засумнівався в існуванні межі між морем і небом. Тим більше що останнє було таким само яскраво-блакитним. По інший бік виднілася темна маса стародавнього, як саме море, лісу, що безмежно простягався в глиб материка. Під його величезними кронами, що неймовірно розрослися, панував вічний морок, а непроникний частокіл гігантських стовбурів був пофарбований у зловісний зелений колір, котрий якимось дивним чином гармоніював із зеленню вузької смужки трави, на якій я стояв. На певній відстані від мене чорний лісовий масив ніби випускав із себе рукави і підходив до самої води,

так, що та частина берега, на якій я опинився, була швидше майданчиком, ніж смугою. Вічний наступ дерев був таким неблаганним, що, здавалося, їм не може завадити навіть море. У будь-якому разі я чітко розгледів кілька стовбурів, що стирчали безпосередньо у воді.

Навколо мене не було жодної живої істоти, навіть ознаки того, що, окрім мене, тут узагалі є якісь живі істоти. Усе, що було, — це море, ліс і небо, і все це тяглося у нескінченну далечінь, недоступну моїй уяві. На додачу до всього мій слух не міг уловити жодного звуку, орім глухого шурхоту лісу, що хитався під вітром, і плескоту океанських хвиль.

Раптом по всьому моєму тілу пробігло тремтіння: я не уявляв, яким чином потрапив сюди, не пам'ятав ні свого імені, ні всього того, що було з ним колись пов'язане, але чомусь був упевнений у тому, що неодмінно з'їду з глузду, варто мені почати хоча б смутно пригадувати речі, яких навчався, про які мріяв і до яких я так нестримно прагнув у якомусь іншому, тепер уже дуже далекому житті. Я згадував довгі нічні години, які витратив на милування небесними міріадами зірок, а з ними — і прокльони, які посилав безсмертним богам за те, що моя душа занадто міцно прив'язана до тіла і не може вільно ширяти у безкрайніх космічних глибинах. Я згадав свої нечестиві наслідування стародавніх ритуалів і пошуки нових таємниць, розкиданих по сторінках папірусів Демокрита¹, але з відновленням пам'яті повернувся і колишній жах, бо я усвідомлював свою цілковиту та жахливу самоту. Самотність, водночас сповнену неясних, ледь відчутних передчуттів чогось такого, що я ніколи в житті не забажав би ні бачити, ні навіть передчувати. У скрипінні зелених гілок, що гойдалися під вітром,

¹ *Демокрит Абдерський* (приблизно 460—370 рр. до Р. Х.) — давньогрецький філософ-матеріаліст, засновник атомістичної гіпотези пояснення світу, що розглядав можливість існування нескінченного числа неповторних світів.

мені вчувалися невгамовна ненависть і сатанинська зловтіха. Іноді мені здавалося, що ці звуки — відповідні репліки у бесіді лісу з неймовірними тваринами, що населяють його і ховаються від моїх очей (але не від мого внутрішнього погляду) за лускатими зеленими стовбурами величезних дерев. Найгнітючішим моїм відчуттям було усвідомлення зловісної чужорідності мого оточення. Хоча я і бачив навколо себе цілком реальні об'єкти з цілком реальними іменами — дерева, трава, море і небо, — я був упевнений, що вони ставляться до мене аж ніяк не так, як ті дерева, трава, море та небо, що оточували мене у моєму колишньому і майже забутому житті. Не можу сказати, в чому полягала різниця, але вже одне те, що вона існувала, майже зводило мене з розуму.

А потім у тому ж місці, де щойно не було нічого, окрім океану, я побачив Зелений Луг. Він був відділений від мене широкою смужкою блакитної води, що вирувала і по якій прибували прикрашені запіненими гребенями хвилі, але, незважаючи на це, все ж здавався дуже близьким. Іноді я перелякано озирався на дерева, що громадилися у мене за спиною, але більшу частину часу мій погляд притягував до себе Зелений Луг.

Саме тієї миті, коли я пильно спостерігав за цим незвичайним шматком суходолу, я раптом уперше відчув рух землі під своїми ногами. Спершу по ній пробігло схвильоване тремтіння, що змусило мене подумати про навмисність усього, що відбувається, а потім ділянка берега, на якій я стояв, відокремилася і повільно попливла геть, буцімто її несла підводна течія нездоланної сили. Я скам'янів від безмірного жаху й подиву, спричиненого таким безпрецедентним явищем, і перебував у цьому стані доти, поки між моїм островом і темною масою дерев не зблиснула яскраво-блакитна смуга води. Потім, усе ще трохи очманілий, я сів на траву і знову взявся роздивлятися оточений сонячними променями Зелений Луг. Тим часом із лісом з гіпоте-

ЗМІСТ

Зелений Луг (У співавторстві з Вінфред Джексон)	3
За бар'єром сну	12
Зізнання Рендольфа Картера	25
Целефес	32
Ньярлатотеп	38
Пошуки Іранона	43
Ex Oblivione	52
Безіменне місто	55
Гіпнос	73
Покинутий будинок	82
Дивна хатинка на стрімчаку в імлі	120
Електричний кат (У співавторстві з Адольфо де Кастро)	132
Сни в оселі відьми	156
Дерево на пагорбі	210
У невидимих стінах Ерікса (У співавторстві з Кеннетом Стерлінгом)	225
Відьмина Балка (У співавторстві з Августом Дерлетом)	262